

Tilburg University

In de glazen bol

van Damme, E.E.C.

Published in:
Algemeen Dagblad

Publication date:
2002

Document Version
Peer reviewed version

[Link to publication in Tilburg University Research Portal](#)

Citation for published version (APA):
van Damme, E. E. C. (2002). In de glazen bol. *Algemeen Dagblad*.

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

28/6

Ab 92

IN DE GLAZEN BOL

"Economie is geen wetenschap" stelde Minister Heinsbroek in een interview in *Forum*, het blad van de ondernemersorganisatie VNO-NCW. Volgens hem draait het allemaal om psychologie en zou hij liever Minister van Psychologische Zaken zijn.

Deze week publiceerde het IMF de *World Economic Outlook*. Reeds eerder keek ons eigen CPB in de glazen bol om te zien wat 2003 in petto heeft. De waarzeggers zijn het opvallend eens. De Amerikaanse economie zal het beter blijven doen dan de Europese, terwijl Nederland onder het Europees gemiddelde zal presteren. Ondertussen zijn de Europese beurzen sterker gedaald dan die in de VS en is de AEX het diepst van allemaal gezonken. Zou dat toch iets met economische wetmatigheden te maken hebben?

Na alle aanslagen, schandalen en koersdalingen is het verbazingwekkend dat de Amerikaanse economie nog zo sterk presteert. De basis is het ongebroken optimisme van de Amerikanen. Opgezweept door de renteverlagingen van de FED, en de daaruit resulterende stijgende huizenprijzen, blijven ze maar lenen en uitgeven. Renteverlagingen houden eens op en schuld moet ooit afbetaald worden, dus dit kan niet blijven doorgaan. Laten we hopen dat het nog even duurt voor de Amerikaan tot bezinning komt, hij is de kurk waar ook de rest van de wereldeconomie op drijft.

Ondertussen is de vraag of de beurskoersen nog verder kunnen dalen. De koers/winst verhouding van de S&P-500 aandelen is nu ongeveer 20, ver beneden de top van 44 uit 2000. Is dat hoog of laag? Gedurende de gehele vorige eeuw waren er maar korte periodes waar de beurs duurder was. De *roaring twenties* waren zo'n periode. Zoals bekend werden zij door de *great depression* gevolgd. Er kan dus nog veel af. Gelukkig bieden resultaten uit het verleden geen garantie voor de toekomst.

Europa staat er veel slechter voor en de koersen zijn hier sterker gedaald. De grote klap kwam deze week nadat Rood-Groen de Duitse verkiezingen had gewonnen. Schröder heeft vier jaar lang verzuimd de structurele problemen in Duitsland aan te

pakken en hij mag nog vier jaar de zaak verder laten verzeiken. De winst heeft hij vooral in het oosten behaald. De *Ossies* verwachten dat hij hun lonen tot het niveau uit het westen zal opkrikken. Als Schröder toegeeft, zullen de werkloosheid en de problemen alleen nog maar erger worden. Ook wij betalen daar aan mee.

Europa wil in 2010 competitiever zijn dan de VS en Nederland wil de beste van de Europese klas zijn. Voorlopig lopen we nog achteraan, onze verwachte groei is lager dan het Europese gemiddelde, dat op zich al laag is. Zowel de consumentenbestedingen, de overheidsuitgaven, de export en de bedrijfsinvesteringen blijven in ons land achter.

Waar de Amerikaan optimistisch is, ziet de Hollander alles somber in. Het consumentenvertrouwen is hier helemaal zoek. Pensioenfondsen hebben duur ingekocht en moeten nu, om aan hun dekkingsverplichtingen te voldoen, aandelen verkopen, hetgeen de koers onder druk zet waardoor ze nog meer moeten verkopen, etc. De Nederlander verwacht stijgende premies en dalende inkomens. Ondertussen wordt alles, ook dankzij de Euro, duurder. Prijzen in de horeca zijn met ongeveer 7% gestegen en de Nederlander denkt dat de prijsstijging bij andere producten net zo groot is. Terwijl de echte inflatie 3,5% is, ervaren we een gevoelsinflatie van 7%.

Als gevolg worden vakbonden gepusht om hoge looneisen te stellen. Onze loonkosten zijn echter al onverantwoordelijk hoog. Onder Paars 2 hebben we onze producten uit de markt geprijsd en is onze concurrentiepositie achteruit gehold. Wat doet het huidige kabinet om de zaak recht te zetten? Het belooft een schamele half miljard aan lastenverlichting als de sociale partners tot loonmatiging besluiten. Ter vergelijking dit is ongeveer even veel als de overheid dit jaar aan onnodige subsidies voor groene stroom verkwist. Voor de rest kijkt het kabinet de zaak aan, het ziet per week 1500 mensen werkloos worden, en houdt de hand op de knip. Doet dit u niet aan de jaren dertig denken?

Economen kunnen misschien niet goed in de toekomst kijken, maar ze kunnen ons wel behoeden voor fouten die we in het verleden al gemaakt hebben.

Eric van Damme

( )

( )